

Asia: VN/21836/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi luonnon monimuotoisuusstrategiaksi 2035

Lausuntopyyntö

2. Strategian lähtökohdat

Strategialuonnos tuo hyvin esille sen, kuinka tärkeää ilmastonmuutoksen hillitseminen on luonnon monimuotoisuuden säilyttämiselle ja tunturiluontotyyppien säilymiselle jopa kriittistä. Kuten strategialuonnoksessa todetaan, luontokato ja ilmastonmuutos kietoutuvat toisiinsa, eikä niitä ole mahdollista ratkaista erillään toisistaan. Fingrid haluaa korostaa tämän yhdessä ratkaisemisen toteutumista ja varmistaa kaikkien toimijoiden kokonaisymmärrystä sekä toimintaa ilmastonmuutoksen ja luontokadon pysäyttämiseksi. Näiden yhteyksien konkreettinen ymmärtäminen on välttämätöntä, jotta luonnon monimuotoisuuden suojelun toteuttaminen ei epätarkoituksenmukaisella tavalla rajoita tai estä ilmastonmuutoksen hillitsemistä.

Fingrid osallistuu ilmastonmuutoksen torjuntaan rakentamalla ja ylläpitämällä kantaverkkoa, joka osaltaan mahdollistaa puhtaan sähkön tuottamisen ja kuluttamisen. Fingridin vastuulla olevan sähkönsiirron kantaverkon on oltava riittävä, jotta Suomen on mahdollista saavuttaa ilmastotavoitteet.

Jos kantaverkkoinfrastruktuurin lisärakentaminen ja kunnossapito estyy, ilmastonmuutos voi edetä tavalla, joka vaikuttaa kielteisesti luonnon monimuotoisuuden suojeluun. Kantaverkon lisärakentaminen on siten välttämätöntä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja Fingridin lakisääteisen tehtävän toteuttamiseksi. Luonnon monimuotoisuuden suojelun toteuttamisen ei tule johtaa siihen, että tämä toiminta ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi vaikeutuu tai estyy. Fingridin nykyisen kaltaisen ja luonnon monimuotoisuutta huomioivan kantaverkon kehittämisen tulee olla mahdollista myös jatkossa.

3.1 ja 3.2 Päätaavoite ja tarkemmat tavoitteet

Strategiassa on tunnistettu luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvat erilaiset ja osin ristiriitaisetkin paineet. Ilmastotavoitteiden saavuttaminen edellyttää kantaverkon kehittämistä, ja

suojelutavoitteet eivät saisi estää sitä. Jos verkko jätetään rakentamatta, sillä on vaikutusta ilmastonmuutoksen etenemiseen, joka taas vaikuttaa luonnon monimuotoisuuteen.

Sähköjärjestelmä on ennennäkemättömän nopeassa murroksessa. Uusiutuvan energian potentiaalin mahdollistaminen ja fossiilisen energiakäytön vähentäminen edellyttävät merkittävää sähkön kantaverkon vahvistamista, sillä puhtaan sähkön tuotanto ja sen kulutus sijaitsevat maantieteellisesti toisistaan erillään. Fingrid Oyj:n voimajohtohankkeet ovat kriittinen edellytys muiden vihreän siirtymän investointien toteutumiselle ja yhden voimajohtohankkeen viivästyminen tai toteuttamatta jääminen estää aina usean uusiutuvan energian tuotanto- tai kulutushankkeen toteutumisen.

Energiamurroksen ja vihreän siirtymän mahdollistamiseksi Fingrid Oyj toteuttaa seuraavan kymmenen vuoden aikana historiansa suurimman, noin 3 miljardin euron investointiohjelman ja rakentaa noin 3 200 kilometriä kantaverkon 400 kilovoltin voimajohtoja. Kantaverkon vahvistustarve korostuu erityisesti pohjois-eteläsuunnassa sekä rajoilla Ruotsiin ja Viroon. Sähköistyvä yhteiskunta tarvitsee siirtokykäisen ja luotettavasti toimivan kantaverkon, joten kantaverkon vahvistushankkeiden sujuvaan etenemiseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

Kantaverkon voimajohtot ovat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) mukaisia voimajohtoja, joilla on energiaverkon kannalta kansainvälinen tai laajempi kuin maakunnallinen merkitys. Em. voimajohtojen linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet tulee turvata suojelualueiden suunnittelussa ja osapuolten on haettava tavoitteiden toteutumista edistäviä ratkaisuja ja toisaalta pidättäydyttävä tavoitteiden toteutumista vaikeuttavista toimenpiteistä.

3.3 Luonnon tilan tavoitteet

Strategiassa on hyvin otettu huomioon, että myös rakennetussa ympäristössä on runsaasti mahdollisuuksia lisätä luonnon monimuotoisuutta. Strategia asettaa tavoitteeksi, että niittyjen, kotojen ja paahdelajeille tärkeiden elinympäristöjen määrä taajamarakenteen sisällä ja väylien varsilla kasvaa. Myös avoimina pidettävien voimajohtoalueiden on todettu toimivan uuselinympäristöinä niittyjen ja paahdeympäristöjen lajistolle ja Fingrid maksaa myös tukea perinneympäristöjen hoidosta voimajohtoalueilla. On kuitenkin muistettava, ettei Fingrid omista maata voimajohtojen alla, eli toimenpiteet riippuvat aina maanomistajasta.

3.4 Suojelu ja ennallistaminen

Kantaverkon lisärakentaminen on välttämätöntä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja Fingridin lakisääteisen tehtävän toteuttamiseksi. Luonnon monimuotoisuuden suojelun toteuttamisen ei tule johtaa siihen, että tämä toiminta ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi vaikeutuu tai estyy. Fingridin nykyisen kaltaisen ja luonnon monimuotoisuutta huomioivan kantaverkon kehittämisen tulee olla mahdollista myös jatkossa. Voimajohtojen linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet tulee turvata suojelualueiden suunnittelussa ja osapuolten on haettava tavoitteiden toteutumista edistäviä ratkaisuja ja toisaalta pidättäydyttävä tavoitteiden toteutumista vaikeuttavista toimenpiteistä. Suojelua toteutettaessa on otettava huomioon Fingridille jo aiemmin lunastuksen kautta myönnetty oikeudet ja niiden säilyminen.

On muistettava, ettei kaikki rakentaminen suinkaan pelkästään heikennä luonnon monimuotoisuutta. Esimerkiksi avoimina pidettävien voimajohtoalueiden on todettu toimivan uuselinympäristöinä niittyjen ja paahdeympäristöjen lajistolle. Strategiassa mainitaan Helmi-

ohjelma ja perinnebiotooppien suojelu, jota voisi toteuttaa myös voimajohtoalueilla maanomistajan niin halutessa. Fingrid maksaa tukea perinneympäristöjen hoidosta voimajohtoalueilla.

3.5 Paineiden vähentäminen ja juurisyihin vaikuttaminen

Strategialuonnoksen mukaan rakentaminen on merkittävä uhanalaistumisen syy sekä lajeille että luontotyypeille. Fingridin haluaa korostaa, että rakentamista tarvitaan eri syistä, joista monet ovat kaupallisia. Kantaverkon rakentamisessa ei kuitenkaan ole kyse tästä, vaan Fingridin lakisääteisen tehtävän toteuttamisesta ja ilmastonmuutoksen hillitsemisestä.

Suojeluverkostoa ei tule kehittää siten, että se estää ilmastonmuutoksen hillitsemisen edellyttämän kantaverkkoinfran rakentamista tai valtioenemmistöomisteisen yhtiön lakisääteisten tehtävien hoitamista.

Eryistä huomiota tulee kiinnittää politiikkajohdonmukaisuuteen, eri strategioiden yhteensovittamiseen ja osaamisen varmistamiseen. Strategialuonnoksen mukaan sektorien ja hallinnonalojen luonto-osaamista tulee parantaa. Fingrid painottaa, että osaamisen varmistaminen ei kuitenkaan saa rajoittua vain luonto-osaamiseen, vaan sen pitää olla laajempaa kokonaisuymmärrystä ja käsittää esimerkiksi energia-alan osaamista. Tämä on edellytys sille, että eri strategioiden yhteensovittaminen ja toteuttaminen tulee toteutumaan käytännössä. Fingridin osallistuminen aihetta käsitteleviin työryhmiin ja toimintaohjelman valmisteluun olisi tarpeellista kokonaiskäsityksen varmistamiseksi.

3.6 Saamelaiset ja luonnon monimuotoisuus

-

3.7 Suomi maailmalla

Kantaverkkoyhtiöiden rooli ilmastotavoitteiden saavuttamisen mahdollistajana on tunnistettu laajasti eri maissa. Sähkön siirto on määritelty taksonomiakelpoiseksi eli taksonomian luokitusjärjestelmän piiriin kuuluvaksi kestäväksi taloudelliseksi toiminnaksi, jolle on määritelty tekniset arviointikriteerit taksonomian mukaisuuden arviointiin. Ilmastonmuutoksen hillinnän osalta sähkön siirto on määritelty mahdollistavaksi toiminnaksi, jonka avulla voidaan merkittävästi vähentää muiden sektoreiden kasvihuonekaasupäästöjä.

Kuten strategialuonnoksessa todetaan, luontokato ja ilmastonmuutos kietoutuvat toisiinsa, eikä niitä ole mahdollista ratkaista erillään toisistaan. Fingrid haluaa korostaa tämän yhdessä ratkaisemisen toteutumista ja varmistaa kaikkien toimijoiden kokonaisuymmärrystä sekä toimintaa ilmastonmuutoksen ja luontokadon pysäyttämiseksi.

Muita huomioita luonnoksesta

Eryistä huomiota tulee kiinnittää eri strategioiden yhteensovittamiseen ja osaamisen varmistamiseen. Strategialuonnoksen mukaan sektorien ja hallinnonalojen luonto-osaamista tulee

parantaa. Fingrid painottaa, että osaamisen varmistaminen ei kuitenkaan saa rajoittua vain luonto-osaamiseen, vaan sen pitää olla laajempaa kokonaisymmärrystä ja käsittää esimerkiksi energia-alan osaamista. Tämä on edellytys sille, että eri strategioiden yhteensovittaminen ja toteuttaminen tulee toteutumaan käytännössä. Myös julkishallinnon resurssit tulisi varmistaa, etteivät ne olisi esteenä kantaverkon kehittämishankkeiden etenemisessä.

Kantaverkon lisärakentaminen on välttämätöntä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja Fingridin lakisääteisen tehtävän toteuttamiseksi. Luonnon monimuotoisuuden suojelun toteuttamisen ei tule johtaa siihen, että tämä toiminta ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi vaikeutuu tai estyy. Kuten strategialuonnoksessa todetaan, luontokato ja ilmastonmuutos kietoutuvat toisiinsa, eikä niitä ole mahdollista ratkaista erillään toisistaan. Fingrid haluaa korostaa tämän yhdessä ratkaisemisen toteutumista ja varmistaa kaikkien toimijoiden kokonaisymmärrystä sekä toimintaa ilmastonmuutoksen ja luontokadon pysäyttämiseksi.

Seppänen Tiina
Fingrid Oyj - Maankäyttö ja ympäristö